

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2022 m. birželio 13 d.
(OR. fr, en)

9764/22

ECOFIN 553
UEM 157
SOC 348
EMPL 230
COMPET 451
ENV 552
EDUC 221
RECH 344
ENER 260
JAI 815
GENDER 93
ANTIDISCRIM 73
JEUN 104
SAN 349

PRANEŠIMAS

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai

Komisijos dok. Nr.: 9417/22 - COM(2022) 614 final

Dalykas: Rekomendacija dėl TARYBOS REKOMENDACIJOS dėl 2022 m. Vengrijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2022 m. Vengrijos konvergencijos programos

Delegacijoms pridedamas pirmiau nurodytas Komisijos pasiūlymu (dok. COM(2022) 614 final) grindžiamas Tarybos rekomendacijos projektas, kurį peržiūrėjo ir kuriam pritarė įvairūs Tarybos komitetai.

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl 2022 m. Vengrijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2022 m. Vengrijos konvergencijos programos

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo¹, ypač į jo 9 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

¹ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.

- (1) 2021 m. vasario 19 d. įsigaliojo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatyta Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė². Pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę teikiama finansinė parama reformoms ir investicijoms įgyvendinti, t. y. Sąjungos finansuojama fiskalinė paskata. Priemone prisidedama prie ekonomikos atsigavimo ir tvarių ir augimą skatinančių reformų ir investicijų įgyvendinimo, visų pirma siekiant skatinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, kartu didinant valstybių narių ekonomikos atsparumą ir potencialų augimą. Ja taip pat padedama stiprinti tvarią viešųjų finansų būklę ir skatinti augimą ir darbo vietų kūrimą vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu. Kiekvienai valstybei narei pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę skiriamas didžiausias finansinis įnašas bus atnaujintas 2022 m. birželio mėn., laikantis Reglamento (ES) 2021/241 11 straipsnio 2 dalies;
- (2) 2021 m. lapkričio 24 d. Komisija priėmė metinę tvaraus augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2022 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Joje tinkamai atsižvelgta į 2021 m. gegužės 7 d. pasirašytą Porto socialinį įsipareigojimą toliau įgyvendinti 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2022 m. kovo 25 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino 2022 m. metinėje tvaraus augimo apžvalgoje išdėstytus prioritetus. 2021 m. lapkričio 24 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 taip pat priėmė įspėjimo mechanizmo ataskaitą, kurioje Vengrija nenurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Be to, tą pačią dieną Komisija priėmė Pasiūlymą dėl 2022 m. bendros užimtumo ataskaitos, kurioje analizuojamas užimtumo politikos gairių ir Europos socialinių teisių ramsčio principų įgyvendinimas. Bendrą užimtumo ataskaitą Taryba priėmė 2022 m. kovo 14 d.;

² 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17).

(3) geopolitines ir ekonomines aplinkybes labai pakeitė po pasaulinės pandemijos įvykusi Rusijos invazija į Ukrainą. Invazijos poveikis valstybių narių ekonomikai pasireiškė, *inter alia*, aukštesnėmis energijos, maisto produktų bei žaliavų kainomis ir prastesnėmis augimo perspektyvomis. Aukštesnės energijos kainos ypač slegia pažeidžiamiausius namų ūkius, kurie patiria energijos nepriteklių arba kuriems jis gresia, taip pat įmones, kurios labiausiai pažeidžiamos energijos kainų šuolių. Be to, į Sąjungą atvyksta kaip niekada daug pabėgėlių iš Ukrainos. Dėl Rusijos agresijos karo kilusios ekonominės pasekmės valstybes nares paveikė nevienodai. Šiomis aplinkybėmis 2022 m. kovo 4 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimu (ES) 2022/382³ pirmą kartą pradėta taikyti Tarybos direktyva 2001/55/EB⁴, iš Ukrainos perkeltiems asmenims suteikiant teisę teisėtai būti Sąjungoje, taip pat galimybę mokytis, dalyvauti darbo rinkoje, gauti sveikatos priežiūros paslaugas, būstą ir socialinę paramą. Siekiant skubiai patenkinti iš Ukrainos bėgančių asmenų priėmimo ir integracijos poreikius, pagal sanglaudos veiksmų dėl pabėgėlių Europoje iniciatyvą (CARE) ir pasinaudojant papildomu išankstiniu finansavimu pagal Sanglaudai ir Europos teritorijoms skirtą ekonomikos gaivinimo pagalbos iniciatyvą (REACT-EU) Vengrijai teikiama išskirtinė parama;

³ 2022 m. kovo 4 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2022/382, kuriuo pagal Direktyvos 2001/55/EB 5 straipsnį nustatoma, kad iš Ukrainos yra perkeltųjų asmenų masinis srautas, ir pradedama taikyti laikinoji apsauga (OL L 71, 2022 3 4, p. 1).

⁴ 2001 m. liepos 20 d. Tarybos direktyva 2001/55/EB dėl minimalių normų, suteikiant perkeltiesiems asmenims laikiną apsaugą esant masiniam srautui, ir dėl priemonių, skatinančių valstybių narių tarpusavio pastangų priimant tokius asmenis ir atsakant už tokio veiksmo padarinius pusiausvyrą (OL L 212, 2001 8 7, p. 12).

- (4) atsižvelgiant į sparčiai kintančią ekonominę ir geopolitinę padėtį ir kaip išdėstyta 2022 m. metinėje tvaraus augimo apžvalgoje, 2022 m. Europos semestras – plataus masto ekonominės ir užimtumo politikos koordinavimo sistema – atnaujinamas ir kartu pritaikomas prie Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės įgyvendinimo reikalavimų. Kad būtų įgyvendinti Europos semestro politikos prioritetai, itin svarbu įgyvendinti priimtus ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, nes jais atsižvelgiama į visas atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas, pateiktas per 2019 m. ir 2020 m. Europos semestro ciklus, arba į didelę jų dalį. 2019 m. ir 2020 m. konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos tebėra tiek pat svarbios ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planams, kurie peržiūrėti, atnaujinti arba iš dalies pakeisti pagal Reglamento (ES) 2021/241 14, 18 ir 21 straipsnius, šalia kitų konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų, pateiktų iki tokių peržiūrėtų, atnaujintų ar iš dalies pakeistų ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų pateikimo datos;
- (5) nuo 2020 m. kovo mėn. taikoma bendroji nukrypti leidžianti Stabilumo ir augimo pakto išlyga. 2021 m. kovo 3 d. komunikate „Vieni metai nuo COVID-19 protrūkio. Fiskalinės politikos atsakas“ Komisija išdėstė nuomonę, kad sprendimas nutraukti bendrosios nukrypti leidžiančios išlygos taikymą arba ją toliau taikyti turėtų būti priimamas atlikus bendrą ekonominės padėties vertinimą, kurio vienas iš pagrindinių kiekybinių kriterijų būtų Sąjungos arba euro zonos ekonominės veiklos mastas, palyginti su iki krizės (2019 m. pabaigoje) buvusiu mastu. Stabilumo ir augimo pakte nustatytos bendrosios nukrypti leidžiančios išlygos taikymą pratęsti 2023 m. būtų pagrįsta dėl didesnio neapibrėžtumo ir didelės neigiamų ekonominės perspektyvos pokyčių rizikos karo Europoje aplinkybėmis, dėl precedento neturinčių energijos kainų šuolių ir tolesnių tiekimo grandinės sutrikimų;

- (6) laikantis 2021 m. birželio 18 d. Tarybos rekomendacijoje⁵, kurioje pateikiama Tarybos nuomonė dėl 2021 m. Vengrijos konvergencijos programos, pateikto požiūrio, bendrą fiskalinės politikos kryptį šiuo metu geriausia vertinti kaip pirminių išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones), išskyrus su COVID-19 krize susijusias laikinas neatidėliotinas priemones, bet įskaitant Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės negražintina parama (dotacijomis) ir kitų Sąjungos fondų lėšomis finansuojamas išlaidas, pokytį, palyginti su vidutinio laikotarpio potencialiu augimu⁶. Be bendros fiskalinės politikos krypties, siekiant įvertinti, ar nacionalinė fiskalinė politika yra apdairi, o jos sudėtis yra palanki tvariam atsigavimui, suderinamam su žaliosios ir skaitmeninės pertvarkų tikslais, dėmesys taip pat skiriamas nacionalinėmis lėšomis finansuojamų⁷ pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones ir išskyrus su COVID-19 krize susijusias laikinas neatidėliotinas priemones) ir investicijų raidai;

⁵ 2021 m. birželio 18 d. Tarybos rekomendacija, kurioje pateikiama Tarybos nuomonė dėl 2021 m. Vengrijos konvergencijos programos (OL C 304, 2021 7 29, p. 78).

⁶ Šioje rekomendacijoje pateikiami fiskalinės politikos krypties ir jos komponentų įverčiai yra Komisijos įverčiai, grindžiami prielaidomis, kuriomis pagrįsta Komisijos 2022 m. pavasario prognozė. Komisijos vidutinės trukmės laikotarpio potencialaus augimo įverčiai neapima teigiamo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane numatytų reformų, kurios gali padidinti potencialų ekonomikos augimą, poveikio.

⁷ Nefinansuojamų Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ar kitų Sąjungos fondų lėšomis.

- (7) 2022 m. kovo 2 d. Komisija priėmė komunikatą ir jame pateikė plataus pobūdžio 2023 m. fiskalinės politikos gairių (toliau – fiskalinės gairės), kuriomis siekiama padėti valstybėms narėms parengti stabilumo ir konvergencijos programas ir taip sustiprinti politikos koordinavimą. Remdamasi 2022 m. žiemos prognozėje pateikta makroekonominė perspektyva, Komisija pažymėjo, kad atrodytų tinkama 2023 m. pereiti nuo 2020–2022 m. bendros remiamojo pobūdžio fiskalinės politikos krypties prie iš esmės neutralios bendros fiskalinės politikos krypties, tuo pat metu būnant pasirengus reaguoti į kintančią ekonominę padėtį. Komisija paskelbė, kad konkrečioms valstybėms narėms 2023 m. ir toliau turėtų būti teikiamos skirtingos fiskalinės rekomendacijos ir turėtų būti atsižvelgta į galimą tarpvalstybinį šalutinį poveikį. Komisija paprašė valstybių narių atsižvelgti į šias gaires savo stabilumo ir konvergencijos programose. Komisija įsipareigojo atidžiai stebėti ekonominius pokyčius ir prireikus pritaikyti politikos gaires, vėliausiai – 2022 m. gegužės mėn. pabaigoje paskelbsimame Europos semestro pavasario dokumentų rinkinyje;
- (8) kalbant apie fiskalines gaires, 2023 m. fiskalinėmis rekomendacijomis atsižvelgiama į prastesnę ekonominę perspektyvą, didesnę neapibrėžtumą ir papildomą neigiamų pokyčių riziką, taip pat į didesnę infliaciją, palyginti su Komisijos 2022 m. žiemos prognoze. Atsižvelgiant į šiuos aspektus, fiskalinis atsakas turi būti didinti viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką ir energetinį saugumą ir išlaikyti pažeidžiamiausių namų ūkių perkamąją galią, kad būtų galima sušvelninti energijos kainų šuolio poveikį ir padėti apriboti antrinio poveikio infliacinį spaudimą taikant tikslias ir laikinas priemones. Fiskalinė politika turi likti lanksti, kad būtų galima prisitaikyti prie greitai kintančių aplinkybių, įskaitant iššūkius, kylančius dėl Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą, susijusius su gynyba ir saugumu, ir turi skirtis valstybėse narėse priklausomai nuo jų fiskalinės ir ekonominės padėties, įskaitant krizės poveikį joms ir iš Ukrainos perkeltų asmenų srautą į jas;
- (9) 2022 m. balandžio 29 d. Vengrija pateikė 2022 m. nacionalinę reformų programą ir 2022 m. konvergencijos programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos kartu.

- (10) 2022 m. gegužės 23 d. Komisija paskelbė 2022 m. Vengrijos ataskaitą. Joje įvertinta pažanga, Vengrijos padaryta įgyvendinant atitinkamas 2019 m., 2020 m. ir 2021 m. Tarybos priimtas jai skirtas rekomendacijas. Be to, joje įvertinta pažanga, Vengrijos padaryta įgyvendinant Europos socialinių teisių ramstį ir siekiant Sąjungos pagrindinių tikslų užimtumo, įgūdžių ir skurdo mažinimo srityse, taip pat siekiant Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslų;
- (11) laikydamosi Reglamento (EB) Nr. 1466/97 4 straipsnyje nustatyto termino, 2022 m. balandžio 29 d. Vengrija pateikė 2022 m. konvergencijos programą;
- (12) 2022 m. gegužės 23 d. Komisija paskelbė pranešimą pagal Sutarties 126 straipsnio 3 dalį. Šiame pranešime aptarta Vengrijos biudžeto būklė, nes šalies valdžios sektoriaus deficitas 2021 m. viršijo Sutartyje nustatytą 3 % bendrojo vidaus produkto (BVP) pamatinę vertę, o valdžios sektoriaus skola viršijo Sutartyje nustatytą 60 % BVP pamatinę vertę ir nebuvo laikomasi skolos mažinimo kriterijaus. Pranešime padaryta išvada, kad deficito kriterijus nėra įvykdytas, o skolos kriterijaus nėra laikomasi. Remdamasi 2022 m. kovo 2 d. komunikatu, Komisija, vertindama visus svarbius veiksnius, laikėsi nuomonės, kad skolos mažinimo kriterijaus laikymasis reikštų pernelyg dideles fiskalines pastangas laikotarpio pradžioje, o tai galėtų pakenkti augimui. Todėl, Komisijos nuomone, dabartinėmis išskirtinėmis ekonominėmis sąlygomis laikytis skolos mažinimo kriterijaus nėra pagrindo. Kaip pranešta, 2022 m. pavasarį Komisija nesiūlė pradėti naujų perviršinio deficito procedūrų ir 2022 m. rudenį iš naujo įvertins, ar tikslinga siūlyti pradėti tokias procedūras;

(13) 2020 m. liepos 20 d. rekomendacijoje⁸ Taryba rekomendavo Vengrijai, laikantis bendrosios nukrypti leidžiančios išlygos, 2020 m. ir 2021 m. imtis visų būtinų priemonių, kad būtų veiksmingai kovojama su COVID-19 pandemija, palaikoma ekonomika ir remiamas būsimas atsigavimas. Ji Vengrijai taip pat rekomendavo, kai leis ekonominės sąlygos, vykdyti fiskalinę politiką, kuria siekiama užtikrinti apdairią vidutinio laikotarpio fiskalinę būklę ir skolos tvarumą, kartu didinant investicijas. Remiantis Eurostato patvirtintais duomenimis, Vengrijos valdžios sektoriaus deficitas sumažėjo nuo 7,8 % BVP 2020 m. iki 6,8 % 2021 m. Vengrijos fiskalinės politikos atsaku 2021 m. remtas ekonomikos atsigavimas, o laikinų neatidėliotinų priemonių apimtis sumažėjo nuo 4,0 % BVP 2020 m. iki 0,8 % 2021 m. Priemonės, kurių Vengrija ėmėsi 2021 m., atitiko 2020 m. liepos 20 d. Tarybos rekomendaciją. 2020 m. ir 2021 m. Vyriausybės priimtose diskrecinėse biudžeto priemonėse daugiausia buvo laikinos arba suderintos su kompensacinėmis priemonėmis. Be to, kai kurios diskrecinės priemonės, kurias Vyriausybė priėmė 2020–2021 m. laikotarpiu, nebuvo laikinos arba derinamos su kompensacinėmis priemonėmis, ir jas daugiausia sudarė darbdavių socialinio draudimo įmokų sumažinimas, mokymo įmokos panaikinimas, jaunesnių nei 25 metų darbuotojų atleidimas nuo gyventojų pajamų mokesčio, 13-osios mėnesinės pensijos pakartotinis nustatymas ir gydytojų darbo užmokesčio padidinimas. Remiantis Eurostato patvirtintais duomenimis, valdžios sektoriaus skola sumažėjo nuo 79,6 % BVP 2020 m. iki 76,8 % BVP 2021 m.;

⁸ 2020 m. liepos 20 d. Tarybos rekomendacija dėl 2020 m. Vengrijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2020 m. Vengrijos konvergencijos programos (OL C 282, 2020 8 26, p. 107).

(14) makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos 2022 m. konvergencijos programoje pateiktos biudžeto projekcijos, yra palankus. Vyriausybė prognozuoja, kad realusis BVP 2022 m. išaugs 4,3 %, o 2023 m. – 4,1 %. Tuo tarpu Komisijos 2022 m. pavasario prognozėje numatomas mažesnis realiojo BVP augimas – 3,6 % 2022 m. ir 2,6 % 2023 m., daugiausia dėl prielaidos, kad Rusijos agresijos karas Ukrainoje darys pastovesnį makroekonominį poveikį. Komisijos prognozėje numatomas mažesnis privačiojo vartojimo augimas, ypač 2023 m., ir lėtesnis investicijų augimas tiek 2022 m., tiek 2023 m. 2022 m. konvergencijos programoje Vyriausybė numato, kad 2022 m. nominalusis deficitas sumažės iki 4,9 % BVP, o 2023 m. – iki 3,5 % BVP. 2022 m. sumažėjimas daugiausia susijęs su nuolatiniu dinamišku nominaliojo BVP augimu. 2022 m. konvergencijos programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP 2022 m. sumažės iki 76,1 %, o 2023 m. – iki 73,8 %. Remiantis iki galutinio prognozės parengimo termino turėta informacija apie politikos priemones, Komisijos 2022 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2022 m. ir 2023 m. valdžios sektoriaus deficitas atitinkamai sudarys 6,0 % BVP ir 4,9 % BVP. Tai yra daugiau nei 2022 m. konvergencijos programoje prognozuojamas deficitas, daugiausia dėl prognozuojamos mažiau palankios makroekonominės perspektyvos, ypač 2023 m., ir didesnio išlaidų augimo, apimančio kapitalo injekcijas komunalinių paslaugų įmonėms, sudarančias iki 1,1 % BVP 2022 m. ir dar 0,7 % 2023 m. Komisijos 2022 m. pavasario prognozėje numatomas didesnis valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP: 76,4 % 2022 m. ir 76,1 % 2023 m. Skirtumą lemia didesnis pirminis balansas ir mažiau palanki nominaliojo BVP dinamika. Remiantis Komisijos 2022 m. pavasario prognoze, numatoma, kad vidutinės trukmės laikotarpio (10 metų) potencialios gamybos apimties augimo vidurkis bus 3,2 %. Tačiau tas įvertis neapima ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane numatytų reformų, kurios gali padidinti potencialų Vengrijos ekonomikos augimą, poveikio;

- (15) 2022 m. Vyriausybė palaipsniui panaikino priemones, kurių imtasi reaguojant į COVID-19 krizę, taigi numatoma, kad laikinų neatidėliotinių priemonių apimtis sumažės nuo 0,8 % BVP 2021 m. iki 0,0 % 2022 m. Valdžios sektoriaus deficitui poveikį daro priemonės, kurių imtasi siekiant kovoti su ekonominiu ir socialiniu energijos kainų kilimo poveikiu; Komisijos 2022 m. pavasario prognozėje apskaičiuota, kad jos sudaro 1,2 % BVP 2022 m. ir 0,7 % BVP 2023 m.⁹ Tas priemones sudaro valdžios sektoriaus kompensacijos komunalinių paslaugų įmonėms, kapitalo pervedimai numatomiems nuostoliams, patirtiems dėl reguliuojamų energijos kainų, padengti, laikinas akcizo kurui sumažinimas ir kompensacijos mažoms degalinėms. Paskelbta, kad visos priemonės, išskyrus nuolatinės mažmeninių dujų ir elektros energijos kainų viršutines ribas, yra laikinos. Vis dėlto, jei energijos kainos 2023 m. liks aukštos, kai kurių iš tų priemonių galiojimas galėtų būti tęsiamas. Kai kurios iš tų priemonių, visų pirma bendros mažmeninių energijos kainų viršutinės ribos ir akcizų sumažinimas, nėra tikslinės. Valdžios sektoriaus deficitui poveikį taip pat daro iš Ukrainos perkeltų asmenų laikinosios apsaugos teikimo išlaidos, kurios, kaip numatoma Komisijos 2022 m. pavasario prognozėje, 2022 m. sudarys 0,2 % BVP, o 2023 m. – 0,3 % BVP¹⁰;
- (16) 2021 m. birželio 18 d. rekomendacijoje Taryba rekomendavo Vengrijai 2022 m. išlaikyti remiamojo pobūdžio fiskalinės politikos kryptį, įskaitant Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemones suteiktą postūmį, ir išlaikyti nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas. Taryba Vengrijai taip pat rekomendavo, kai leis ekonominės sąlygos, vykdyti fiskalinę politiką, kuria siekiama užtikrinti apdairią vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinę būklę ir fiskalinį tvarumą vidutinės trukmės laikotarpiu ir tuo pat metu didinti investicijas siekiant padidinti augimo potencialą;

⁹ Šie skaičiai rodo tų priemonių, kurių imtasi nuo 2021 m. rudens, įskaitant einamųjų pajamų ir išlaidų, taip pat atitinkamais atvejais – kapitalo išlaidų priemones, poveikį metiniam biudžetui.

¹⁰ Daroma prielaida, kad bendras iš Ukrainos į Sąjungą perkeltų asmenų skaičius iki 2022 m. pabaigos palaipsniui pasieks 6 mln., o jų geografinio pasiskirstymo įverčiai apskaičiuojami remiantis esamos diasporos dydžiu, santykinu priimančiosios valstybės narės gyventojų skaičiumi ir faktiniu iš Ukrainos perkeltų asmenų pasiskirstymu visoje Sąjungoje nuo 2022 m. kovo mėn. Biudžeto išlaidų vienam asmeniui įverčiai yra grindžiami Komisijos Jungtinio tyrimų centro parengtu mikromodeliavimo modeliu „Euromod“ ir apskaičiuoti atsižvelgiant tiek į piniginius pervedimus, į kuriuos asmenys gali turėti teisę, tiek į išmokas natūra, pavyzdžiui, švietimo ir sveikatos priežiūros srityse.

(17) remiantis Komisijos 2022 m. pavasario prognoze ir 2022 m. Vengrijos konvergencijos programoje pateikta informacija numatoma, kad 2022 m. fiskalinės politikos kryptis bus iš esmės neutrali – $-0,1\%$ BVP, o Taryba rekomendavo remiamojo pobūdžio fiskalinės politikos kryptį¹¹. Vengrija planuoja toliau remti ekonomikos atsigavimą pasinaudodama Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemone papildomoms investicijoms finansuoti, kaip rekomendavo Taryba. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų Sąjungos fondų lėšomis finansuojamų išlaidų teigiamas poveikis ekonominei veiklai, palyginti su 2021 m., dėl numatomo Sąjungos lėšų įsisavinimo sulėtėjimo turėtų sumažėti 1,0 procentinio punkto BVP¹². Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų skatinamasis poveikis fiskalinės politikos kryptčiai 2022 m. turėtų sudaryti 0,2 procentinio punkto¹³. Todėl Vengrija planuoja išsaugoti nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas, kaip rekomendavo Taryba. Be to, nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus naujas pajamų priemones) augimo skatinamasis poveikis bendrai fiskalinės politikos kryptčiai 2022 m. turėtų sudaryti 0,4 procentinio punkto. Tai apima priemonių, kuriomis siekiama mažinti ekonominių ir socialinių energijos kainų kilimo poveikį, papildomą poveikį ($0,1\%$ BVP), taip pat iš Ukrainos perkeltų asmenų laikinosios apsaugos teikimo išlaidas ($0,2\%$ BVP). Keliomis diskrecinėmis priemonėmis taip pat prisidedama prie nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus naujas pajamų priemones) augimo, pavyzdžiui, vėl pradedama mokėti 13-oji mėnesinė pensija, mokamos darbo užmokesčio priemokos teisėsaugos pareigūnams ir kariškiams, mažinamos darbdavių socialinio draudimo įmokos ir mokymo įmoka;

¹¹ Neigiamas rodiklio ženklas atitinka pernelyg didelį pirminių išlaidų augimą, palyginti su vidutinės trukmės laikotarpio ekonomikos augimu, o tai rodo skatinamąją fiskalinę politiką.

¹² Tai yra Komisijos projekcijos. Komisija dar neįvertino Vengrijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano.

¹³ Numatoma, kad kitos nacionalinėmis lėšomis finansuojamos kapitalo išlaidos turės $0,4$ procentinio punkto BVP skatinamąjį poveikį, kurį daugiausia lemia rekapitalizacijos fiskalinis poveikis komunalinių paslaugų įmonėms.

- (18) Komisijos 2022 m. pavasario prognozėje pagal nesikeičiančios politikos prielaidą numatoma, kad 2023 m. fiskalinės politikos kryptis bus +1,9 % BVP¹⁴. Numatoma, kad Vengrija 2023 m. toliau naudosis Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis papildomoms investicijoms, kuriomis remiamas atsigavimas, finansuoti. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų Sąjungos fondų lėšomis finansuojamų išlaidų teigiamas poveikis ekonominei veiklai 2023 m. turėtų padidėti 0,3 procentinio punkto BVP. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų skatinamasis poveikis fiskalinės politikos kryptčiai 2023 m. turėtų sudaryti 0,4 procentinio punkto¹⁵. Be to, nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus naujas pajamų priemones) augimo stabdomasis poveikis bendrai fiskalinės politikos kryptčiai 2023 m. turėtų sudaryti 1,9 procentinio punkto. Tai apima poveikį, kurį turės priemonių, kuriomis reaguojama į pakilusias energijos kainas, laipsniškas panaikinimas (0,1 % BVP) ir iš Ukrainos perkeltų asmenų laikinosios apsaugos teikimo papildomos išlaidos (0,1 % BVP).
- (19) 2022 m. konvergencijos programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus deficitas palaipsniui sumažės iki 2,5 % BVP 2024 m. ir iki 1,5 % BVP iki 2025 m. Todėl planuojama, kad ne vėliau kaip 2024 m. valdžios sektoriaus deficitas sumažės ir nesieks 3 % BVP. 2022 m. konvergencijos programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP iki 2025 m. sumažės, konkrečiai, iki 70,4 % 2024 m. ir iki 66,9 % 2025 m. Remiantis Komisijos analize, skolos tvarumo rizika vidutinės trukmės laikotarpiu atrodo vidutinė;

¹⁴ Teigiamas rodiklio ženklas atitinka pernelyg mažą pirminių išlaidų augimą, palyginti su vidutinės trukmės laikotarpio ekonomikos augimu, o tai rodo stabdomąją fiskalinę politiką.

¹⁵ Numatoma, kad kitos nacionalinėmis lėšomis finansuojamos kapitalo išlaidos turės 0,6 procentinio punkto BVP stabdomąjį poveikį, kurį daugiausia lemia laipsniškas šeimoms skirtų subsidijų renovacijai nutraukimas ir mažiau nei 2022 m. įvertintas rekapitalizacijos poveikis komunalinių paslaugų įmonėms.

- (20) gyventojų senėjimo ir valstybės skolos padidėjimo COVID-19 krizės metu poveikis Vengrijoje turėtų padidinti ilgalaikius fiskalinio tvarumo iššūkius. Numatoma, kad išlaidos pensijoms gerokai išaugs – nuo apytikriai 8 % 2019 m. iki daugiau kaip 12 % BVP 2070 m. Fiskalinio tvarumo rodikliai rodo, kad vidutinės trukmės laikotarpiu kyla vidutinė tvarumo rizika, o ilguoju – didelė rizika. Naujausios politikos priemonės gilina tvarumo problemą, nes didėja valdžios sektoriaus ilgalaikiai pensijų įsipareigojimai. 2021 m. vėl įvesta 13-oji mėnesinė pensija ir numatoma, kad 2022 m. išlaidos pensijoms padidės. Prognozuojama, kad dėl mokesčių ir pensijų sistemų pokyčių per pastarąjį dešimtmetį padidės išlaidos didelį darbo užmokestį gavusių pensininkų pensijoms ir padidės pensininkų nelygybė. Tos priemonės apima pensinių pajamų ir pensijų viršutinės ribos panaikinimą ir vienodo tarifo gyventojų pajamų mokesčio, kuris padidina dideles pajamas gaunančių asmenų pensines pajamas, įvedimą. Minimali pensija nuo 2008 m. išliko nominaliai nepakitusi, o tai turi įtakos asmenų, kurių darbo stažas nutrūko ir kurių vidutinis darbo užmokestis per visą karjerą buvo mažas, padėčiai;

- (21) 2021 m. gruodžio 30 d. Vengrija pateikė Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2021/1060¹⁶ numatyti partnerystės sutarčiai skirtus sanglaudos politikos programavimo dokumentus, o 2022 m. sausio 26 d. – „Ekonominės plėtros ir inovacijų programą +“. Laikydamosi Reglamento (ES) 2021/1060, Vengrija, programuodama 2021–2027 m. sanglaudos politikos fondų lėšas, turi atsižvelgti į atitinkamas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas. Tai yra iš sanglaudos politikos fondų gautinos finansinės paramos veiksmingumo gerinimo ir kuo didesnės pridėtinės vertės užtikrinimo prielaida, be to, taip skatinamas šių sanglaudos politikos fondų ir kitų Sąjungos priemonių bei fondų tarpusavio koordinavimas, papildomumas ir darna. Sėkmingas sanglaudos politikos programavimų įgyvendinimas taip pat priklauso nuo to, ar bus pašalintos kliūtys investicijoms, kuriomis siekiama remti žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas ir subalansuotą teritorinį vystymąsi;
- (22) nors Vengrijos darbo rinkos padėtis apskritai yra gera, tebėra problemų, susijusių su žemu moterų ir nepalankioje padėtyje esančių grupių užimtumo lygiu. Mažamečių vaikų turinčios motinos yra linkusios ilgą laiką negrįžti į darbą, iš dalies dėl to, kad trūksta vaikų iki trejų metų priežiūros įstaigų. Dėl specialių programų vaikų priežiūros įstaigų skaičius palaipsniui didėja, tačiau darželiai taip pat susiduria su darbuotojų trūkumo problema. Yra daug galimybių didinti tam tikrų nepalankioje padėtyje esančių grupių, pavyzdžiui, žemos kvalifikacijos darbuotojų, ilgalaikių bedarbių, neįgaliųjų ir romų, užimtumo lygį. Šias grupes būtų galima labiau sutelkti suteikiant joms įgūdžių ir aktyviai padedant joms rasti darbą. Pagalba ieškant darbo yra ribota ir tik pusė registruotų bedarbių gauna finansines išmokas. Bedarbio pašalpų mokėjimo trukmė yra viena iš trumpiausių Sąjungoje. Nedarbo daugiausia mažiau išsivysčiusiuose regionuose ir kaimo vietovėse;

¹⁶ 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1060, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonės taisyklės (OL L 321, 2021 6 30, p. 159).

(23) skurdo rizika gerokai sumažėjo, tačiau daugelis žmonių vis dar nepajėgia patenkinti būtinausių poreikių. Materialinio ir socialinio nepritekliaus lygis, ypač vaikų, tebėra vienas didžiausių Sąjungoje. Skurdas ir socialinė atskirtis ryškūs konkrečiose grupėse ir teritorijose. Romų skurdo lygis yra tris keturis kartus didesnis, nes jų galimybės patekti į darbo rinką ir naudotis viešosiomis paslaugomis yra labiau ribotos. Per pastarąjį dešimtmetį stabilus užimtumo neturinčių šeimų socialinės apsaugos sistema susilpnėjo, o skurdo gylis pastaruju metu padidėjo. Mokesčių sistema neproporcingai slegia mažesnę atlyginimą gaunančius darbuotojus. Be to, mažiau tikėtina, kad mažas pajamas gaunančios šeimos galės pasinaudoti gyventojų pajamų mokesčio lengvata už kiekvieną vaiką. Pagrindiniai jų pajamų šaltiniai, pavyzdžiui, atlyginimas už viešuosius darbus, minimalios pajamos ir išmoka šeimai, auga lėčiau nei pragyvenimo išlaidos. Reguluojamos namų ūkiams tiekiamos energijos kainos išliko nepakitusios, taigi, namų ūkiai iš dalies apsaugomi nuo pastaruju metu padidėjusių žaliavų kainų. Tačiau tai nepadedą neturtingiems kaimo namų ūkiams, šildymui naudojantiems kietąjį kurą. Dar vieną iššūkį mažas pajamas gaunančioms šeimoms kelia būsto kainų augimas, nes joms sunku pasinaudoti valstybės paramos būstui schemomis. Tuo tarpu socialinio būsto mažėja ir dažnai jo būklė prasta;

(24) mokymosi rezultatai Vengrijoje nesiekia Sąjungos vidurkio. 15 metų sulaukusių vaikų pagrindiniai įgūdžiai gerokai prastesni už Sąjungos ir regionų vidurkius ir per pastarąjį dešimtmetį suprastėjo. Priešingai Europos tendencijoms, per pastarąjį dešimtmetį mokyklos nebaigusių asmenų skaičius nesumažėjo: 2021 m. jis sudarė 12,0 % ir viršijo Sąjungos vidurkį (9,7 %). Mažiausiai išsivysčiusiuose rajonuose mokyklos nebaigusiųjų daugiau, o tarp romų – šešis kartus daugiau nei tarp ne romų. Nuo 2010 m. 25–34 metų asmenų, turinčių tretinio mokslo diplomą, dalis padidėjo, tačiau tebėra viena mažiausių Sąjungoje. Dalyvavimo suaugusiųjų mokymosi programose lygis šiek tiek didesnis nei pusė Sąjungos vidurkio. Skaitmeniniai įgūdžiai, ypač skurdžiau gyvenančių žmonių, nepakankami. Dviejuose mažiausias pajamas gaunančiuose kvartiliuose tik 13 % ir 18 % vengrų turi bent pagrindinius skaitmeninius įgūdžius – tai vienas iš mažiausių procentinių dydžių Sąjungoje. Palankių sąlygų neturintys mokiniai turi mažai galimybių patekti į aukštojo mokslo įstaigas. Nelygė švietimo srityje sumažina socialinio judumo galimybes. Mažas mokyklų sistemos veiksmingumas ir nešališkumas greičiausiai sietinas su žemu mokymo programų savarankiškumo lygiu, socialinės ir ekonominės įvairovės mokyklose trūkumu ir mažu mokytojų darbo užmokesčiu. Vis didesne problema tampa mokytojų trūkumas. Nors suvestiniai rodikliai, pvz., mokytojų ir mokinių santykis, didelio trūkumo nerodo, išsamesnė analizė atskleidžia, kad trūksta tam tikrų dalykų, pavyzdžiui, matematikos, gamtos mokslų ir užsienio kalbų mokytojų. Mokytojų trūkumas taip pat susijęs su mokyklų sistemos susiskaidymu, nes pusėje visų pradinio ir pagrindinio ugdymo mokyklų mokosi po mažiau nei 150 mokinių. Mokyklos, kuriose palankių sąlygų neturinčių mokinių dalis yra didelė, paprastai ypač nukenčia dėl kvalifikuotų mokytojų trūkumo. Dėl didelio darbo krūvio ir menko mokytojų darbo užmokesčio, ypač karjeros pradžioje, daugiau nei pusė mokytojų rengimo įstaigų absolventų pasirenka kitą karjerą. Be to, centralizuotas mokyklų valdymas suteikia mokyklų vadovams ribotą autonomiją ir nedaug mokymo kokybės gerinimo priemonių;

- (25) sveikatos rodikliai atsilieka nuo daugumos kitų valstybių narių rodiklių ir atspindi tiek nesveiką gyvenimo būdą, tiek ribotą sveikatos priežiūros paslaugų teikimo veiksmingumą. Rūkymo, alkoholio vartojimo sukeltų sutrikimų ir nutukimo paplitimas yra vienas didžiausių Sąjungoje. Ankstyvos mirties dėl prastos oro kokybės tikimybė Vengrijoje yra viena iš didžiausių Sąjungoje. Mirčių, kurių galima išvengti, skaičius yra vienas didžiausių Sąjungoje, iš dalies dėl nepakankamo prevencinio sveikatos tikrinimo ir netinkamo pirminės sveikatos priežiūros valdymo. Dėl didelio sveikatos priežiūros darbuotojų, ypač bendrosios praktikos gydytojų ir slaugytojų, trūkumo esama didelių galimybės naudotis kokybiškais sveikatos priežiūros paslaugomis socialinių ir ekonominių skirtumų. Ligoninių tinklas yra suskaidytas ir jame yra daug ligoninių lovų. Vengrijoje pacientų hospitalizacijos laikas – ilgiausias visoje Sąjungoje, nes, palyginti su Sąjungos vidurkiu, ambulatorinės chirurgijos procedūromis vis dar naudojamosi retai. Pastarojo meto reformos paskatino bendrosios praktikos gydytojus bendradarbiauti, o tai pagerins paslaugų teikimą. Imtasi reikšmingų priemonių siekiant panaikinti privatų atsiskaitymą ir spręsti gydytojų trūkumo problemą;
- (26) nepakankami nepriklausomos kontrolės mechanizmai ir glaudūs politikų bei tam tikrų įmonių tarpusavio ryšiai skatina korupciją. Kai kyla rimtų įtarimų, sistemingai trūksta ryžtingų veiksmų tiriant su aukšto lygio pareigūnais ar jų artimiausiais asmenimis susijusius korupcijos atvejus ir persekiojant pažeidėjus. Susirūpinimą vis dar kelia atsakomybė už sprendimus baigti tyrimus, nes nėra veiksmingų priemonių, kuriomis būtų galima užginčyti prokuratūros sprendimus netraukti baudžiamojon atsakomybėn už įtariamą nusikalstamą veiką. Kovos su korupcija sistema dar labiau silpnina dėl žiniasklaidos laisvės apribojimų mažėjančios pilietinės priežiūros galimybės, pilietinės visuomenės organizacijoms priešiška aplinka ir pasikartojantys sunkumai taikant skaidrumo ir galimybių visuomenei susipažinti su informacija taisyklės. 2021 m. gruodžio mėn. Vyriausybė atidėjo daugumos 2020–2022 m. laikotarpiu numatytų kovos su korupcija strategijos priemonių įgyvendinimą¹⁷;

¹⁷ Balandžio 27 d. Komisija išsiuntė Vengrijai pranešimą pagal 2020 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) 2020/2092 dėl bendro Sąjungos biudžeto apsaugos sąlygų režimo (OL L 433I, 2020 12 22, p. 1) 6 straipsnio 1 dalį.

- (27) norint pritraukti verslą ir sudaryti sąlygas ekonomikos augimui, itin svarbūs veiksniai yra teisingumo sistemos nepriklausomumas, veiksmingumas ir kokybė. Teismų nepriklausomumas tebekelia susirūpinimą. Nacionalinė teismų taryba ir toliau patiria sunkumų bandydama atsverti Nacionalinės teismų tarnybos pirmininko įgaliojimus. Dėl Aukščiausiojo Teismo pirmininko rinkimo taisyklių kyla politinės įtakos šalies aukščiausiajam teismui pavojus. Kadangi trūksta bylų paskirstymo sistemos skaidrumo, šalis negali patikrinti, ar veiksmų laisve buvo naudotasi netinkamai. Buvo iškelta klausimų dėl Konstitucinio Teismo, kurį sudaro Parlamento be teisminių institucijų dalyvavimo išrinkti nariai, vaidmens peržiūrint bendrosios kompetencijos teismų sprendimus;
- (28) kalbant apie socialinį dialogą, suinteresuotųjų subjektų dalyvavimą rengiant pirminę teisę, konsultacijas su socialiniais partneriais, pilietine visuomene ir faktiniais duomenimis grindžiamų priemonių naudojimą, Vengrijos rezultatai yra prasti, palyginti su kitomis valstybėmis narėmis. Sistemingai nepaisoma nacionalinių taisyklių dėl privalomų viešų konsultacijų dėl teisės aktų projektų ir jų poveikio vertinimų. Teisės aktų, dėl kurių konsultuojamasi, skaičius pastaraisiais metais labai sumažėjo;
- (29) imtasi priemonių dar labiau gerinti mokesčių sistemą, tačiau kai kurių problemų liko. Darbo jėgos mokesčių našta sumažėjo, bet mokesčių našta, tenkanti mažai uždirbantiems asmenims, tebėra didelė. Su konkrečiais sektoriais susiję mokesčiai ir didelis smulkių mokesčių skaičius apsunkina mokesčių sistemą ir didina prievolių vykdymo išlaidas, visų pirma mažesnėms įmonėms;

(30) reglamentavimo kliūtys ir valstybės kišimasis į produktų rinkas trukdo efektyvių įmonių atrankai ir riboja konkurenciją. *Ad hoc* išimtis, susijusios su tikrinimu, ar verslo sandoriuose laikomasi konkurencijos taisyklių, kliudo rinkos veikimui ir investicijoms. Dar viena problema – teisinės sistemos nenuspėjamumas, ypač mažmeninės prekybos sektoriuje; jis per pastaruosius kelerius metus išgyveno dažną teisės aktų kaitą. Taisyklės ir mokesčiai gali trukdyti įmonėms augti, ypač mažmeninės prekybos ir komunalinių paslaugų sektoriuose. Profesijų reguliavimas taip pat tebėra ribojantis. Lėtos ir brangios nemokumo procedūros gali trukdyti restruktūrizuoti žlungančias įmones. Viešųjų pirkimų rinka tebėra pažeidžiama dėl antikonkurencinės praktikos. Sutarčių, sudarytų per procedūras, kuriose dalyvavo tik vienas konkurso dalyvis, dalis tebėra viena didžiausių Sąjungoje. Valdžios institucijos pagerino viešųjų pirkimų tvarkingumo priežiūrą atsižvelgdamos į ankstesnes Komisijos išvadas, padarytas po 2014 m., 2015 m. ir 2017 m. vienas po kito atliktų auditų Sąjungos lėšų valdymo srityje, kurių metu nustatyta didelių sisteminių trūkumų ir pažeidimų, visų pirma susijusių su preliminariųjų sutarčių naudojimu. Tai, ar visi anksčiau nustatyti trūkumai buvo visiškai pašalinti, dar turi būti vertinama praktiškai. Pastaruoju metu iškilo nauja rizika, nes viešųjų pirkimų taisyklės, atrodo, netaikomos viešojo intereso patikos fondams. 2021 m. vasario mėn. Vyriausybė užsibrėžė plataus užmojo tikslą sumažinti viešųjų pirkimų procedūrų, kai teikiamas tik vienas pasiūlymas, procentinę dalį iki mažiau nei 15 %, tačiau tikslaus termino nenustatė;

- (31) perėjimas prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos dar tik prasidėjo. Pusei Vengrijos teritorijos kyla didelė klimato kaitos, įskaitant sausras ir potvynius, rizika. Todėl reikia tvarių prisitaikymo prie klimato kaitos sprendimų, visų pirma užtikrinant gamtinį vandens sulaikymą, be kita ko, atkuriant natūralią hidrologiją, pritaikant žemės ūkio praktiką ir atidžiai stebint žemės bei paviršinio vandens ėmimą drėkinimui. Susirūpinimą ir toliau kelia oro bei vandens kokybė. Tarp pagrindinių oro taršos šaltinių – gyventojų deginamo kietojo kuro, žemės ūkio ir transporto išmetami teršalai. Didelė geriamojo vandens tiekimo tinklo dalis yra prastos būklės, o reglamentavimo aplinka sudaro kliūčių investicijoms. Žiedinė ekonomika tebėra pradiniam etape, komunalinių atliekų perdirbimas yra nepakankamai išplėtotas, o ekonominių priemonių nepakanka, kad būtų galima išspręsti kylančias aplinkos problemas. Vyriausybė keliais etapais pertvarkė atliekų tvarkymą. Dėl pokyčių konkurencija šiame sektoriuje sumažėjo, o jų šalutinis poveikis – sumažėjęs našumas ir perdirbimo rodikliai. Sektoriuose, kurie dėl žaliosios pertvarkos greičiausiai susitrauks arba pasikeis, dirba beveik 4 % visų darbuotojų, kuriems ypač gali prireikti pakelti kvalifikaciją ir persikvalifikuoti. Pereiti prie neutralaus poveikio klimatui galėtų trukdyti darbo jėgos trūkumas energetikos sektoriuje;
- (32) transporto infrastruktūrai būdingas tankus greitkelių ir elektrifikuotas geležinkelių tinklas. Vengrijoje smarkiai padidėjo transporto sektoriaus išmetamųjų teršalų kiekis ir jis sparčiai tampa daugiausia teršalų išmetančiu sektoriumi. Vengrija yra viena iš valstybių narių, kuriose daugiausia spūsčių: miesto teritorijose vienam vairuotojui tenka vis daugiau spūstyse praleistų valandų. Naujai registruojamų visai netaršių lengvųjų automobilių dalis ir įkrovimo punktų skaičius nuolat didėja. Nors atitinkami rodikliai rodo pirmaujančią poziciją regione, jie vis dar nesiekia Sąjungos vidurkio;

- (33) itin svarbus ilgalaikio augimo ir konkurencingumo veiksnys yra moksliniai tyrimai ir inovacijos. Vengrija yra laikoma nauja novatore. Išlaidos moksliniams tyrimams ir plėtrai didėja ir 2020 m. pasiekė 1,61 % BVP. Didelė kliūtis inovacijoms – aukštos kvalifikacijos darbuotojų trūkumas. Tretinį išsilavinimą įgijusių asmenų skaičius yra vienas iš mažiausių Sąjungoje. Aukštojo mokslo patrauklumą mažina naujausias sprendimas atleisti jaunos darbuotojus nuo gyventojų pajamų mokesčio ir kiti struktūriniai pokyčiai, trukdantys akademinėi laisvei. Pagal skaitmeninius įgūdžius ir įmonių bei viešųjų tarnybų naudojimąsi skaitmeninėmis technologijomis vis dar atsiliekama nuo Sąjungos vidurkio;
- (34) reaguojant į Versalio deklaracijoje Sąjungos valstybių ar vyriausybių vadovų suteiktą įgaliojimą, Komisijos pasiūlymu dėl plano „REPowerEU“ siekiama kuo greičiau palaipsniui panaikinti Sąjungos priklausomybę nuo iškastinio kuro importo iš Rusijos. Šiuo tikslu Komisija, palaikydama dialogą su valstybėmis narėmis, ketina nustatyti tinkamiausius nacionalinio, regioninio ir Sąjungos masto projektus, investicijas ir reformas. Šiomis priemonėmis siekiama mažinti bendrą priklausomybę nuo iškastinio kuro ir atsisakyti iškastinio kuro importo iš Rusijos;

(35) Vengrijos energetikos sektorius labai priklauso nuo Rusijos iškastinio kuro. 2020 m. duomenimis¹⁸ beveik visos importuojamos gamtinės dujos yra iš Rusijos (95 %, palyginti su Sąjungos vidurkiu – 44 %). Priklausomybė nuo Rusijos naftos taip pat viršija Sąjungos vidurkį (61 %, palyginti su 26 %), tačiau anglių atveju ji mažesnė (22 %, palyginti su 54 %). Gamtinių dujų dalis energijos rūšių derinyje yra didesnė už Sąjungos vidurkį (35 %, palyginti su 24 %), o naftos (30 %, palyginti su 33 %) ir anglių (7 %, palyginti su 11 %) dalis yra mažesnė. Atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalis (13,9 %) bendrame galutiniame energijos suvartojime yra viena mažiausių Sąjungoje. Vengrija ketina labiau pasikliauti saulės energija, o vėjo ir geoterminės energijos potencialas dar nepakankamai išnaudojamas. Kad būtų galima naudoti daugiau atsinaujinančiųjų išteklių energijos, elektros tinklui reikia investicijų, pvz., pažangiųjų skaitiklių, gaminančių vartotojų sistemų, energetikos bendrijų ir dinaminės kainodaros. Be to, galėtų būti supaprastintos leidimų įrengti įrenginius, kuriuose naudojami atsinaujinantieji energijos ištekliai, išdavimo procedūros. Rekomenduojama investuoti į naują su dujomis susijusią infrastruktūrą ir tinklus siekiant, kai įmanoma, parengti juos ateities iššūkiams ir užtikrinti ilgalaikį jų tvarumą, kai ateityje bus keičiama jų paskirtis ir pereinama prie tvaraus kuro. Norint dar labiau sumažinti priklausomybę reikia išnaudoti didelį energijos vartojimo efektyvumo gyvenamųjų pastatų sektoriuje gerinimo potencialą. Griežtesnių aplinkos apsaugos standartų taikymas naujiems būstams atidėtas 18 mėnesių iki 2022 m. birželio mėn. Dabartinėje gyvenamųjų pastatų renovacijos programoje dėmesys energijos vartojimo efektyvumui neskiriamas ir praktiškai nedalyvauja pažeidžiamiausios šeimos. Dėl vienodai žemų reguliuojamų energijos kainų, neatsižvelgiant į namų ūkių pajamų ar vartojimo lygį, pajamų nelygybė didėja ir paskatų taupyti energiją nesukuriama. Kad Vengrija pasiektų 55 % tikslo priemonių rinkinio tikslus reikės toliau didinti užmojus mažinant išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir didinant atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimą ir energijos vartojimo efektyvumą.

¹⁸ Eurostato duomenys (2020 m.), gamtinių dujų, žalios naftos ir akmens anglių importo iš Rusijos dalis, palyginti su bendru atitinkamu importu. Apskaičiuojant bendro ES 27 valstybių narių importo vidurkį, remiamasi importo iš ne ES 27 šalių duomenimis. Vengrijos atveju bendras importas apima ES vidaus prekybą. Žalia nafta neapima perdirbtų naftos produktų. Reikėtų pažymėti, kad nors Vengrijos priklausomybė nuo iš Rusijos importuojamų dujų yra didelė, Vengrija didelį kiekį dujų eksportuoja į kaimynines šalis. Todėl tikėtina, kad jos priklausomybė nuo dujų vidaus vartojimui yra mažesnė, nei rodo pateikti skaičiai, tačiau ji yra reikšminga;

- (36) nors dėl spartesnio perėjimo prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos ir iškastinio kuro atsisakymo keliuose sektoriuose susidarys didelių restruktūrizavimo išlaidų, tam, kad sumažintų socioekonominių pertvarkos poveikį labiausiai paveiktuose regionuose, įgyvendindama sanglaudos politiką Vengrija gali pasinaudoti Teisingos pertvarkos mechanizmu. Be to, siekdama pagerinti įsidarbinimo galimybes ir sustiprinti socialinę sanglaudą, Vengrija gali pasinaudoti „Europos socialiniu fondu +“, įsteigtu Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/1057¹⁹.
- (37) atsižvelgdama į Komisijos vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2022 m. konvergencijos programą, o jos nuomonė²⁰ atspindėta 1 rekomendacijoje,

REKOMENDUOJA Vengrijai 2022 m. ir 2023 m. imtis šių veiksmų:

1. 2023 m. užtikrinti, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimas atitiktų bendrą neutralios politikos kryptį, atsižvelgiant į tolesnę laikiną ir tikslinę paramą namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, ir iš Ukrainos bėgantiems žmonėms. Būti pasirengusiai einamąsias išlaidas pritaikyti prie kintančios situacijos. Didinti viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, taip pat į energetinį saugumą atsižvelgiant į iniciatyvą „REPowerEU“, be kita ko, naudojantis Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšomis. Laikotarpiu po 2023 m. vykdyti fiskalinę politiką, kuria siekiama užtikrinti apdairią vidutinio laikotarpio fiskalinę būklę. Didinti ilgalaikę pensijų sistemos tvarumą, kartu išsaugant adekvatumą, visų pirma sprendžiant pajamų nelygybės problemą.
2. Kuo greičiau baigti derybas su Komisija dėl 2021–2027 m. sanglaudos politikos programavimo dokumentų, kad būtų galima pradėti juos įgyvendinti.

¹⁹ 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1057, kuriuo nustatomas „Europos socialinis fondas +“ (ESF+) ir panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 1296/2013 (OL L 231, 2021 6 30, p. 21).

²⁰ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 9 straipsnio 2 dalį.

3. Tęsti pažeidžiamiausių grupių integraciją į darbo rinką, visų pirma keliant kvalifikaciją, ir didinti bedarbio pašalpų mokėjimo trukmę. Didinti socialinės paramos adekvatumą ir užtikrinti, kad visi turėtų galimybę naudotis pagrindinėmis paslaugomis ir adekvatų būstą. Gerinti mokymosi rezultatus ir didinti palankių sąlygų neturinčių asmenų grupių, ypač romų, dalyvavimą kokybiško bendrojo švietimo sistemoje. Didinti galimybes naudotis kokybiškomis prevencinės ir pirminės priežiūros paslaugomis.
4. Stiprinti kovos su korupcija sistemą, be kita ko, stiprinant baudžiamąjį persekiojimą ir sudarant daugiau galimybių visuomenei susipažinti su informacija, taip pat didinti teisminių institucijų nepriklausomumą. Gerinti sprendimų priėmimo proceso kokybę ir skaidrumą palaikant veiksmingą socialinį dialogą, bendradarbiaujant su kitais suinteresuotaisiais subjektais, taip pat atliekant reguliarius poveikio vertinimus. Toliau paprastinti mokesčių sistemą. Gerinti reguliavimo nuspėjamumą ir konkurenciją paslaugų sektoriuje, visų pirma mažmeninės prekybos ir komunalinių paslaugų sektoriuose, ir sistemingai tikrinti, ar verslo sandoriuose laikomasi konkurencijos taisyklių. Didinti konkurenciją viešųjų pirkimų srityje.
5. Skatinti reformas ir investicijas į tvarų vandens bei atliekų tvarkymą ir ekonomikos žiedišumą, įmonių skaitmeninimą, žaliuosius ir skaitmeninius įgūdžius, mokslinius tyrimus ir inovacijas.
6. Mažinti bendrą priklausomybę nuo iškastinio kuro spartinant perėjimą prie atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimo, visų pirma racionalizuojant leidimų išdavimo procedūras ir atnaujinant elektros energijos infrastruktūrą. Įvairinti iškastinio kuro importą, *inter alia*, stiprinti jungtis dalyvaujant kitoms šalims. Mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro pastatų ir transporto sektoriuose intensyvinant pastangas, susijusias su visiems skirtomis energijos vartojimo efektyvumo priemonėmis, ypač gyvenamuosiuose namuose, ir su darniu transportu, visų pirma jo elektrifikavimu.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu

Pirmininkas / Pirmininkė